

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD
REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 59 0 Ps 028305 16 Rev
Banjaluka: 17.8.2017. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija Biljane Tomić, kao predsjednika vijeća, te Senada Tice i Tanje Bundalo, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužioca Društvo za osiguranje O.G. d.d. B., Ulica ..., zastupanog po punomoćniku N.M., advokatu iz B., Ulica ..., protiv tužene B.B. a.d. B. u likvidaciji, Ulica ..., zastupanog po likvidacionom upravniku, a ovaj po punomoćniku M. Z., advokatu iz B., Ulica ..., radi izlučenja iz likvidacione mase, vrijednost predmeta spora 900.000,00 KM, odlučujući o reviziji tužioca izjavljenoj protiv presude Višeg privrednog suda u Banjaluci broj: 59 0 Ps 028305 16 Pž od 9.6.2016. godine, na sjednici održanoj 17.8.2017. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Odbija se zahtjev tuženog za naknadu troškova postupka na ime sastava odgovora na reviziju u iznosu od 3.750,00 KM.

Obrazloženje

Prvostepenom presudom Okružnog privrednog suda u Bijeljini broj: 59 0 Ps 028305 15 Ps od 25.4.2016. godine, odbijen je tužbeni zahtjev tužioca kojim traži da se utvrdi da se iznos od 400.000,00 KM po osnovu ugovora broj: 05-D/14 o oročenom depozitu od 24.01.2015. godine i iznos od 500.000,00 KM po osnovu ugovora broj: 43-D/14 o oročenom depozitu od 29.09.2014. godine, zaključenih između stranaka, izdvajaju iz likvidacione mase tužene, te da se obaveže tužena da tužiocu isplati iznos od 900.000,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 26.11.2014. godine do isplate, u roku od 15 dana od dana pravosnažnosti presude.

Obavezan je tužilac da tuženoj na ime naknade troškova postupka isplati iznos od 7.620,00 KM u roku od 30 dana od dana pravosnažnosti presude, dok je preko dosuđenog iznosa taj zahtjev odbijen.

Drugostepenom presudom Višeg privrednog suda u Banjaluci broj: 59 0 Ps 028305 16 Pž od 9.6.2016. godine, žalba tužioca je odbijena i prvostepena presuda potvrđena.

Odbijen je zahtjev tužioca za naknadu troškova na ime sastava žalbe u iznosu od 4.387,50 KM, kao i zahtjev tužene za naknadu troškova na ime sastava odgovora na žalbu u iznosu od 3.750,00 KM.

Tužilac revizijom pobija drugostepenu odluku zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se revizija usvoji, pobijana odluka preinači i tužbeni zahtjev usvoji ili da se ukine i predmet vrati istom sudu na ponovno suđenje.

Tužilac je postavio i zahtjev za naknadu troškova na ime sastava revizije u iznosu od 4.387,50 KM.

Tužena u odgovoru predlaže da se revizija odbije, a tužilac obaveže na naknadu troškova postupka na ime sastava odgovora u iznosu od 3.750,00 KM.

Revizija nije osnovana.

Predmet spora jeste zahtjev tužioca da se utvrdi da se iznos od 400.000,00 KM po osnovu ugovora broj: 05-D/14 o oročenom depozitu od 24.01.2015. godine i iznos od 500.000,00 KM po osnovu ugovora broj: 43-D/14 o oročenom depozitu od 29.09.2014. godine, zaključenih između stranaka, izdvajaju iz likvidacione mase tužene, te da se obaveže tužena da tužiocu isplati iznos od 900.000,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 26.11.2014. godine do isplate, u roku od 15 dana od dana pravosnažnosti presude.

Prema članu 1. ugovora o oročenom depozitu broj: 05-D/14 od 24.1.2014. godine, položen je depozit od 400.000,00 KM za „pokriće minimalnog garantnog fonda“, a po ugovoru broj: 43-D/14 od 29.9.2014. godine depozit od 500.000,00 KM za „pokriće tehničkih rezervi neživotnih osiguranja“. Navedeni ugovori o oročenom depozitu zaključeni su na rok od 13, odnosno 25 mjeseci, a tužena se obavezala da na oročeni depozit obračunava i plaća kamatu od 5,00 %, odnosno od 4,50 % godišnje, s tim da se isplata vrši nakon isteka roka depozita. Ugovor broj: 05-D/14 je isticao sa 24.2.2015. godine, a ugovor broj: 43-D/14 je isticao 29.10.2016. godine.

Agencija za ... RS je 26.11.2014. godine rješenjem broj: 03-1283/2014 imenovala privremenog upravnika tužene, a odlukom od 23.12.2014. godine poništila dozvolu za rad tužene, nakon čega je pokrenut likvidacioni postupak.

Tužilac je prijavio sporno potraživanje aktom broj: 118/2015 od 18.2.2015. godine, a prijavom broj: 194/2015 od 19.3.2015. godine prijavio izlučno pravo na spornom potraživanju iz tužbe. Likvidacioni upravnik je odlukom broj: 824-I/15 od 20.3.2015. godine, utvrdio da je tužilac u likvidacionom postupku prijavio novčano potraživanje u ukupnom iznosu od 1.077.421,27 KM (u što spada i utuženo potraživanje) i to po osnovu depozita, te da mu se prijavljeno potraživanje priznaje. O zahtjevu tužioca za izlučenje prijavljenih novčanih sredstava, likvidacioni upravnik se nije izjasnio.

Prvostepeni sud je pošao od toga da se u konkretnom slučaju radi o likvidaciji banke i da se taj postupak, u smislu odredbe člana 107 Zakona o bankama („Službeni glasnik Republike Srpske”, broj: 44/03, 74/04, 116/11, 5/12 i 59/13 – u daljem tekstu: ZOB) sprovodi po tom zakonu,

osim u dijelu koji nije regulisan u kom slučaju se primjenjuju opšte odredbe Zakona o likvidacionom postupku („Službeni glasnik RS“, broj: 64/02-u daljem tekstu: ZLP).

Prvostepeni sud je stava da je odredbom člana 119. ZOB određen redosljed prioriteta u isplati obaveza banke u postupku njene likvidacije, među kojima su i depoziti pravnih lica i da će tužilac biti namiren shodno tom redosljedu.

Prvostepeni sud je svoju odluku zasnovao i na odredbama člana 1035., 1036., 1038. i 1042. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“, broj: 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89, te „Službeni glasnik RS“, broj: 17/93 do 74/04 -u daljem tekstu: ZOO) i članu 2., 4. i 5. tačka 14. Pravilnika o visini i načinu ulaganja sredstava za pokriće tehničkih rezervi i minimalnog garantnog fonda društva za osiguranje („Službeni glasnik RS“, broj: 35/2014-prečišćeni tekst, u daljem: Pravilnik).

Drugostepeni sud u cijelosti prihvata činjenična utvrđenja i pravne zaključke prvostepenog suda, iz kog razloga odbija žalbu tužioca i potvrđuje prvostepenu presudu.

Drugostepeni sud smatra pravilnim pozivanje prvostepenog suda na odredbu člana 119. ZOB, jer je taj zakon u odredbi člana 107. propisao da se stečaj i likvidacija banke sprovodi po posebnom zakonu, tj. da je ZOB „lex specialis“. Novac, kako nalazi drugostepeni sud, ne spada u u kategoriju izlučnih prava i kao generički određena stvar ne može se izlučivati iz stečajne ili likvidacione mase, jer u odnosu na to potraživanje povjerilac ima samo obligacioni zahtjev.

Drugostepeni sud nije prihvatio žalbene navode tužioca da se radi o tzv. „nepravoj ostavi“ (član 712. ZOO), već da je riječ o bankarskom novčanom depozitu (član 1035. ZOO).

Drugostepena odluka je pravilna.

Zakon o društvima za osiguranje („Službeni glasnik RS“, broj: 17/05, 1/06, 64/06, 74/10 i 47/17), u članu 55. stav 1. propisuje da svako društvo za osiguranje koje ima sjedište u Republici Srpskoj je obavezno da formira tehničke i matematičke rezerve za sve ugovore o osiguranju zaključene u Republici Srpskoj ili u Federaciji Bosne i Hercegovine putem filijala, u skladu sa propisom o tehničkim rezervama koje donosi Agencija za ... RS. Članom 56. stav 1. propisano je da društvo za osiguranje koje ima sjedište u Republici Srpskoj, može da sredstva osiguranja ulaže u Bosni i Hercegovini ili u zemljama članicama Evropske unije, u cilju zaštite interesa lica koja imaju pravo na bilo koju beneficiju koja proizilazi iz ugovora o osiguranju. Stavom 5. člana 56. propisano je da konfiskacija, hipoteka, prenosi i bilo koji drugi oblik raspolaganja sredstvima društva za osiguranje prema nekom licu je ništavna i nevažeća.

Pravilnik u članu 2. stav 1. tačka a) propisuje da se sredstvima kojima društvo za osiguranje posluje smatraju sredstva za pokriće minimalnog garantnog fonda I sredstva za pokriće tehničkih rezervi neživotnih osiguranja (tačka b). U članu 5. tačka 14. Pravilnika propisano je da društvo za osiguranje sredstva iz člana 2. stav 1. može da ulaže, između ostalog, u „oročene depozite u bankama u Republici Srpskoj, odnosno u BiH, na kojima banka nema pravo zadržavanja ili druga prava na teret društva za osiguranje“. Članom 11. Pravilnika utvrđena je obaveza društva za osiguranje da za vrijeme trajanja dozvole za rad, iznos u visini od najmanje 50% minimalnog garantnog fonda propisanog odredbama člana 49. i 53. Zakona” (Zakon o društvima za osiguranje

“Službeni glasnik RS” broj: 17/05, 1/06, 64/06 i 74/10), “drži u namjenski oročenom depozitu ili u hartijama od vrijednosti iz člana 5. stav 1. tačka 1. Pravilnika, koji služi isključivo u svrhu zaštite osiguranika i očuvanju solventnosti društva za osiguranje i u druge svrhe ne mogu da se koriste”.

Prema odredbi člana 1035. stav 1. ZOO, ugovor o novčanom depozitu je zaključen kada se banka obavezala da primi, a deponent da položi kod banke određeni novčani iznos. Novčani depozit može biti po viđenju ili oročen, s otkaznim rokom ili bez otkaznog roka, sa posebnom namjenom ili bez namjene (član 1038. stav 1. ZOO). Banka plaća kamatu na sredstva koja su kod nje deponovana, ukoliko zakonom nije drugačije određeno, a visina kamate utvrđuje se ugovorom o deponovanju, a ako ugovorom ništa nije predviđeno plaća se zakonska kamata (član 1042. ZOO).

Između stranaka nije sporno da su 24.01.2015. godine zaključili ugovor broj: 05-D/14 o oročenom depozitu sredstava za pokriće minimalnog garantnog fonda na iznos od 400.000,00 KM i 29.09.2014. godine ugovor broj: 43-D/14 o oročenom depozitu sredstava za pokriće tehničkih rezervi neživotnih osiguranja u iznosu od 500.000,00 KM. Takođe je nesporno da je tuženi, nakon otvranja likvidacionog postupka, priznao potraživanja tužitelja iz ovih ugovora, ali ne i zahtjev za njihovo izlučenje.

Tačna je, ali bez uticaja na odluku o tužbenom zahtjevu, tvrdnja revidenta da oročenje novčanih sredstava predstavlja njegovu obavezu postupanja u skladu sa Pravilnikom, kao i tvrdnja da to što mu banka za period oročenja isplaćuje kamatu ne mijenja karakter oročenja, jer je isplata kamate ugovorna obaveza banke.

Nije prihvatljiva tvrdnja revidenta da se radi o tzv. “nepravoj ostavi” koja postoji kada su u ostavu date zamjenljive stvari s pravom za ostavoprimca da ih potroši i obavezom da vrati istu količinu stvari iste vrste (član 722. ZOO). Naime, kada je objekat ugovora o ostavi novac i kada je novčani pologar banka (što je ovdje slučaj), riječ je o posebnom ugovoru koji je propisan u odredbi člana 1035. ZOO.

U konkretnom slučaju, po stavu ovoga suda, oročeni depozit tužioca u iznosu od 900.000,00 KM ne može se izdvojiti od drugog novca koji se nalazi u likvidacionoj masi, već pravo na ostvarenje isplate tužilac ostvaruje saglasno odredbi člana 119. ZOB.

U slučaju kada se nad bankom kod koje su sredstva oročena provodi postupak stečaja ili likvidacije, ZOB je “lex specialis” što jasno proizilazi iz odredbe člana 107. tog zakona koja propisuje da se postupak stečaja i likvidacije sprovodi po posebnom zakonu, osim u dijelu koji nije regulisan ovim zakonom. ZOB obligatorno propisuje redosljed prioriteta isplate obaveza banke nad kojom je otvorena likvidacija ili stečaj, tako da taksativno definiše prioritete (član 119. stav 1. tačka 1-9).

Iz tog razloga nije od uticaja ni dopis Agencije za osiguranje RS broj: 05-513-39-1/14 od 28.11.2014. godine, jer on predstavlja samo stav Agencije o načinu postupanja sa sredstvima društava za osiguranje zatečenih kod tužene, te nema prednost pred zakonskom odredbom.

Ukazivanje revizije na odredbu člana 56. stav 5. Zakona o društvima za osiguranje nije osnovano, jer se u konkretnom slučaju novčana sredstva zatečena kod tužene raspoređuju po članu

119. ZOB zbog postupka njene likvidacije i ne radi se o situaciji koju ima u vidu ova zakonska odredba.

Time se neosnovanim ukazuje navod revizije da je odbijanjem tužbenog zahtjeva došlo do povrede prava tužioca na imovinu iz člana 1. Protokola uz Konvenciju.

Zahtjev tuženog za naknadu troškova na ime sastava odgovora na reviziju u iznosu od 3.750,00 KM nije osnovan, jer nije bio od značaja za zaštitu prava tuženog i jer po sadržini odgovara činjenicama i pravnim shvatanjima koje je isticao tokom postupka, tako da taj odgovor nije ni bio potreban radi vođenja parnice (član 387. stav 1. ZPP).

Temeljem odredbe člana 248. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“, broj: 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13), odlučeno je kao u izreci.

Predsjednik vijeća:
Biljana Tomić